

דרשת ראש השנה תש"ע לפני התקיעות:

"קול השופר, קול הרצון"

מאת הרב דוד אברהם ספקטור

"ישראל עם קדושים, קומו לעבודת הבורא". "אידאלאך, אידאליך, טיערע כושרע אידאלך שטייט אוף לעבודת הבורא. "יהודים, יהודים, יקרים וקרים קומו לעבודת הבורא." כך היה שר כל בוקר הרב משה צבי נריה זצ"ל ועובר בין החדרים בשיבת כפר הרואה.

בשנת תרצ"ט, בזמן חורבן יהדות אירופה וישיבותיה כמה התורה לתחיה בארץ ישראל, ובכפר הרואה מתחילה הישיבה הראשונה של תנועת בני עקיבא ע"י הרב משה צבי נריה והרב שאול ישראל. זו תורה של ניגון זו תורה של ישראל עם קדושים בארץ ישראל, שבשמחה קמים לעבודת הבורא. בעוד דקות ספורות נשמע את קולות השופר גם הם באים לעורר אותנו בניגון לעבודת הבורא, כפי שכתב הרמב"ם (תשובה ג, ד): "אע"פ שתקיעת שופר בראש השנה גזירת הכתוב, רמז יש בו כלומר עורר ישינים משנתכם ונרדמים הקיצו מתרדמתכם וחפשו במעשיכם וחזרו בתשובה וזכרו בוראכם."

השופר בא לעורר את הרצון הפנימי של כל יהודי לחיי תורה מלאים 'וחפשו במעשיכם וחזרו בתשובה', השופר בא לרענן את הזכרון שלנו 'וזכרו בוראכם'.

(מאורות הראיה, ירח איתנים, דרשות לר"ה ז', עמ' קיז, קיח) אם-כן "למה היה במתן תורה קול שופר". הלא במעמד הר סיני כולם אמרו נעשה ונשמע וקבלו עליהם את התורה. זה נכון, אבל זה היה בכפיה ולא ברצון, "כפה עליהם הר כגיגית". זו תורה אחרת. רבים מילדים של הורים שחזרו בתשובה מרגישים ככה. אמנם ההורים בחרו בבחירה חופשית את דרך התורה ועלו לארץ ישראל, אבל אנו הילדים דור השני לעליה, נולדנו כאן בארץ בתוך משפחה דתית ולומדים בביה"ס דתי, אבל לא בחרנו ברצון בדרך הזו אלא ההורים כפו את התורה עלינו כמו גיגית! מודעה רבה לאורייתא! הטענה הזו נשמעה כבר במעמד הר סיני. ולכן באו אז קולות השופר לעורר את הלב ורצון הפנימי שיש בכל יהודי, כדי שבאמת יקבל את התורה ברצון ולא מתוך הרגשה של כפיה. וכן היום נחוצים לנו מאד מאה קולות השופר, כדי לעורר מחדש את הרצון וההתחברות האישית שלנו לקיום התורה.

אכן מחדש הרמב"ם שבאמת כל יהודי רוצה לקיים את התורה, ורק נסיבות החיים החלישו את הקשר בינו לבין המצוות. הרמב"ם לומד את זה מהלכות גירושין (ב, כ) שאיש שלפי בית הדין חייב לתת גט, חייב לתת אותו מרצון ולא מתוך כפיה: "מי שהדין נותן שכופין אותו לגרש את אשתו ולא רצה לגרש, בית דין מכין אותו עד שיאמר רוצה אני ויכתוב הגט והוא גט כשר." ונשאלת השאלה איך גט זה כשר? הלא רק גט שניתן מרצון הוא כשר וגט זה ניתן מתוך כפיה, באונס ומה שאמר האיש "רוצה אני" הוא לכאורה רק מהשפה ולחוץ! על זה מסביר הרמב"ם שבאמת באופן פנימי כל יהודי רוצה לקיים כל מצוה, והכפיה החיצונית רק מסירה את יצרו הרע המונע ממנו לעשות את רצונו האמיתי שהוא רצון ה': "מי שתקפו יצרו הרע לבטל מצוה או לעשות עבירה והוכה עד שעשה דבר שחייב לעשות או עד שנתרחק מדבר שאסור לעשותו אין זה אנוס ממנו אלא הוא אנוס עצמו בדעתו הרעה. לפיכך זה שאינו רוצה לגרש מאחר שהוא רוצה להיות מישראל, רוצה הוא לעשות כל המצוות ולהתרחק מן העבירות ויצרו הוא שתקפו וכיון שהוכה עד שתשש יצרו ואמר 'רוצה אני' כבר גרש לרצונו."

הרצון הזה 'להיות מישראל' ולעשות כל המצוות, נמצא עמוק בלבו של כל יהודי אלא צריך לעורר אותו או דרך השליטה של הכנעת היצר הרע או דרך החיוב ע"י קולות השופר, כמו במעמד הר סיני או ע"י ניגונו המתוק של הרב משה צבי נריה.

לכן אנחנו שכבר מקיימים את התורה וכל-שכן הדור השני לעליה לארץ ולעליה בתורה מצווים להתרכז היום בתחילת השנה החדשה בשמיעת קולות השופר, כדי לעורר מחדש את הרצון הפנימי שלנו לתורה ומצוותיה. זה השופר הגדול לחירותנו, שופרה של ארץ ישראל וכמה שונה השופר הגדול הזה מהשופר הקטן שהיה בגלות ישראל, כפי שראיתי כדוגמתו הקיץ במוזיאון השואה בקיבוץ לוחמי הגטאות בצפון. באחד מתאי התצוגה שם יש שופר מאד קטן שנמצא אחרי השואה בהריסות גטו וורשה והעבירו אותו ארצה. אמנם התפילה שלנו היא תקע בשופר גדול לחירותנו, אבל יש מצבים שאנחנו בעל כרחנו תוקעים אפילו בשופר קטן מאד, כמו אותם גיבורים שנפלו בגטו וורשה.

בדרשת ראש השנה תרצ"ג (1934) בביה"כ החורבה בירושלים אחרי עליית צורר היהודים בגרמניה התייחס הרב קוק לשופר הקטן הזה לעומת השופר הגדול העתידי ואמר אז בהתרגשות ובבכי:

"יש שופר של בהמה טמאה. שונאי ישראל תוקעים באזני העם וקוראים ליהודים לנוס כל עוד נפשם בם ולעלות לארץ ישראל. ואנו מתפללים 'תקע בשופר גדול לחרותנו'. אל נא תביאנו לידי חרות באמצעות שופר קטן של תרועת פורעניות, אלא בקשתנו היא 'תקע בשופר גדול', בשופרו של הגאולה שלמה."